

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 7365/16

לפני: כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופטת ע' ברון
כבוד השופט ג' קרא

העותר: הרב סיני מאיר פרנקל

נגד

המשיבים: 1. השר לשירותי דת
2. הרב דוד לאו הרב הראשי לישראל
3. הרב יצחק יוסף הרב הראשי לישראל
4. המועצה הדתית יבנאל

עתירה למתן צו על תנאי

תאריך הישיבה: י"א בכסלו התשע"ח (29.11.2017)

בשם העותר: עו"ד יעקב קרני

בשם המשיבים 1-3: עו"ד אבינעם סגל-אלעד; עו"ד שרון אבירם

בשם המשיבה 4: עו"ד אייל נון

פסק-דין

השופט נ' הנדל:

1. ברקע לעתירה זו, חילוקי דעות ממושכים ולא פשוטים שהתגלעו בין הרב המקומי של המושבה יבנאל לבין הממונים על המועצה הדתית במקום. על פי חוזר מנכ"ל משרד הדתות 87/5 מתודש ספטמבר 1987 (להלן: הנוהל), במקרה של מחלוקות מעין אלה, העניין יובא להכרעת חברי "ועדת בירור עליונה" (להלן: הוועדה). עוד נקבע בנוהל, כי במידה ויהיו חילוקי דעות בוועדה, יובא הדבר להכרעת הרבנים הראשיים לישראל והשר לשירותי דת (להלן: השר). בענייננו, נוצרו חילוקי דעות

בוועדה, ועל כן נדרשו הרבנים הראשיים והשר למחלוקת, וקיבלו החלטה הכוללת הוראות שונות בנוגע להתנהלות הרב והמועצה הדתית בעתיד.

2. על רקע מיצוי הנוהל, טענו משיבים 1-3 כי העתירה התייחרה ודינה להידחות. מנגד, העותר מעלה שתי טענות עיקריות. האחת, כי החלטת הרבנים הראשיים והשר פגומה, מאחר ולא ניתנה לו הזכות להופיע בפניהם – על אף בקשתו. השנייה, כי החלטת הרבנים הראשיים והשר התקבלה, כאמור בגופה, גם על בסיס סיכום ישיבה שניהלו נציגים של השלושה, אשר ניסו להביא ליישוב המחלוקת, ותיעדו את הישיבה המשותפת בפרוטוקול. לדעת העותר, ההסתמכות על נציגים אלה עולה כדי אצילת סמכות פסולה, וגם משום כך יש להורות על ביטול החלטתם של הרבנים הראשיים והשר.

3. שמענו את הצדדים, וזוהי דעתנו. הואיל והוועדה שמעה את הצדדים – העותר ונציג המועצה הדתית – אין חובה, אם מכוח הנוהל, ואם מכוח כל דין אחר, כי העותר ישוב ויישמע בעל פה בפני הרבנים הראשיים והשר. אכן, זכות הטיעון היא יסוד חשוב במשפט המינהלי בישראל, ושורשים לה גם במשפט העברי. ברם, כפי שנאמר בעניין אחר – "דרכי השמיעה רבות הן ומגוונות ומשתנות על פי הנסיבות. יש שהשמיעה היא בכתב ויש שהשמיעה היא בעל פה" (בג"ץ 161/84 חברת ווינדמיל הוטל בע"מ נ' שר הפנים, פ"ד מב(1) 793, 796 (1984)). אין חובה כי העותר יישמע בעל פה בכל שלב ושלב. שעה שהעותר נשמע בדרך זו בפני הגורם הראשון שדן בעניינו, הוועדה, אין פסול בשמיעתו בכתב על ידי הגורמים הבכירים יותר – הרבנים הראשיים והשר.

באשר לטענה השנייה, בדבר הסתמכות הרבנים הראשיים והשר על הסיכום שערכו נציגיהם, נראה כי דרך המלך היא להסדיר מנגנון זה בנוהל – בשונה מהמצב הקיים כיום. היתרון בגישה זו הוא כי נושא המנגנון יישקל לגופו – האם מדובר במנגנון ראוי, אם לאו – וייקבעו כללים ברורים בדבר אופן פעולתו, למשל במישור של רישום פרוטוקול והעברתו לצדדים. הבהרנו במהלך הדיון כי על המשיבים לשקול האם ראוי לעשות שימוש במנגנון כזה בעתיד.

4. על רקע האמור, לא מצאנו במקרה זה מקום לבטל את החלטת הרבנים הראשיים והשר – על אף הערתנו בסוגיה השנייה. הסיבה לכך היא כי עיון בהחלטה מלמד שמדובר בהחלטה ברורה ומתונה, מכבדת ומכובדת כלפי שני הצדדים. בליבת ההחלטה, ניצבות מספר הוראות שקיומן הכרחי לשם שמירה על יחסי עבודה תקינים בין הרב המקומי והמועצה הדתית – לרבות דרישה לסדר בסיסי בנושאים כגון קביעת

מקום עבודתו של הרב, שעות העבודה, דיווח על חופשה וכדומה. כמו כן, נקבע בהחלטה כי על שני הצדדים לשאוף לשיתוף פעולה ולצמצם את החיכוכים ביניהם. במהלך הדיון, ועל אף שהמשיבים תיארו את ההחלטה ברוח זו, בא כוח העותר לא העלה הסתייגויות כלפי תוכנה. בנסיבות אלו, אין מקום להתערב בהחלטה, ולו מהטעם של בטלות יחסית.

כדי למנוע אי הבנה, נבהיר כי איננו מורים על בטלות "מנגנון הנציגים", אלא רק על בחינתו – ובמידה והגורמים הרלוונטיים יחליטו כי מדובר במנגנון ראוי, על עיגונו המפורט בנוהל.

5. העתירה נדחית. אין צו להוצאות.

ניתן היום, ט"ו בכסלו התשע"ח (3.12.2017).

ש ו פ ט

ש ו פ ט ת

ש ו פ ט